

# Catalunya Artística



*La gent no està per romansos.*—1. NONELL.

15 céntims



# Crónica

Que 'l de casa no ho trobém may com cal y que 'n cambi fruhím ab verdader plaher tot lo que porta sagell foraster, es una cosa que de sabuda, fins els noys que van á estudi la tenen oblidada. Algunas vegadas aquesta preferencia resulta més ó menys justificada per la major bondat de lo de fora comparat ab lo casulá, mes altres, y malhauradament no pocas, sols se deu al gust del públich, que variable com un panell, se cansa de senyalar el mateix indret y dirigeix l' agulla envers tot lo nou.

Y que cuan aquest cas se presenta no hi valen advertencias ni tampoch lo posar de relleu l' errada suferta, per grossa que sigui, porque ell, tretze son tretze, escoltará las rahons com si sent plourer y farà sa santa voluntat malgrat els esforços y sermons de tots els advocats de pobres que vullguin oposarse á sos gustos. Menos mal cuan aquests están quelcom justificats que alashoras la bona qualitat fa perdre l' agror que servá sempre tot lo foraster.

Mes hi ha vegadas en que 'l gust del públich s' emprenda, de cosas que valen tan poch la pena, que fan venir ganas de que 's torni criatura per fershi á plantofades. Si be 's vritat que casi sempre bona part de la culpa del que 'n diuhen empitjorament del gust públich, la tením tots plegats, que 'ns empenyem en tractarlo com á noy mal ensenyat renyantlo á cada dos per tres, sense que ningú 's prengui la molestia de corretgirlo de petit, cuan per la tendror de son caracter s' amotlla á la forma que mes bé vingui darli, procurant també, al mateix temps, posar tots els medis pera que dintre de casa trobi els elements necessaris pera son esbarjo y distracció, sense que li calgui anar á buscarlos á fora.

Nosaltres, desgraciadament, el que 's per aquesta cosa estém deixats de la ma de Deu. No sols no 'ns amohinem en cercar medis que li proporcionin nous horitzons en els que pugui distreurer sa bellugadissa vivesa, sino que si alguna cosa bona servem, no fem res per conservar-la.

Y aixís se dona el cas de que cosa tan seria y que tan diu en favor de la cultura d' un poble, com es el Teatre nacional, porti una vida

esslanguida per falta de públich, y casi estém temptats de dir, per falta de local.

Perque si bé es vritat que comptem ab el Teatre Romea en que casi sempre 's posan obras catalanas, si existís un verdader teatre catalá, aquest casi que are ens vegém obligats á posar per no faltar á la vritat, alashoras sobriaria completament donchs sols se representarian obras escrites en nostra parla; y no ens veuríam obligats á sofrir una setmana de Tenorios com are hem hagut d' aguantar. Y no s' creguin que esmenti aquest cas com á censura per l' empresa que actualment hi ha á Romea, res d' aixó; porque ella al fi y al cap ha de vetllar per sos interesos procurant que la sala s' ompli y 'l calaix vessi.

Mes, si crech que podrian molt be aquestas corporacions populars que 's diuhen representants llegítims del poble, fer quelcom per revifar nostre Teatre, ab lo que contribuirían en gran manera al foment de la cultura de nostre públich, evitant que aquest s' embrutís ab las produccions dolentas que á totas horas li serveixen; y si algunas d' aquestas son bonas, molt mes las gaudiría, assaborint ab més perfecció sas bellesas, si las hi daban en sa llengua nadihua, la que s' amotlla mellor á son modo de ser, que traslada més fidelment son pensament, y reflecta ab més perfecció los sentiments que 'l conmovien transportantlo á las regions del Art.

El dia en que l' Ajuntament, per exemple, se fassi cárrech del gran benefici que al poble produhiría la creació d' un Teatre nacional, y dongui una subvenció pera son sosteniment, obligant á l' empresa que se 'n cuidi á fer veritable art catalá, aquell dia s' haurá dat un gran pas en lo camí de sa cultura artística.

Malhauradament la cosa va llarga. Ara mateix s' está á punt de permetre la desaparició d' un teatre que durant molts anys se pot dir qu' ha encarnat tot lo mohiment teatral d' aquesta ciutat. El Teatre Principal, l' històrich teatre de Santa Creu, está condemnat á mort. ¿Y no seria possible que un local que reuneix tantas condicions, que dependeix d' una Junta benéfica y per lo mateix se pot dir está identificat ab els interesos de la ciutat, no seria preferible, repetim, fos adquirít per l' Ajuntament y si bastissin en ell els fonaments del Teatre Catalá?

JAUME URPI.



Isidre Nonell

Tal vegada entre 'ls joves que avuy conreuhan l' art á Catalunya no hi ha qui aventatgi

en talent á Isidre Nonell, y á molts que passen per ser verdaderas esperanzas, els hi falta un bon xich per igualarlo.

Esperit independent, original y sincer, pinta y dibuixa sense egoismes, ni transigencias perjudicials, defensant sempre 'ls furs de la bellesa. Es en son tracte particular, tan simpátich, prudent y modest com si ningú li hagués llohat may sos travalls.

No ha cumplert encare 'ls trenta anys, y ja sa firma es de sobras coneguda per lo que realment val.

Ab quatre linias dona vida á una figura: en aixó consisteix son principal mérit; lo mateix fan els verdaders artistes, bosqueixant els principals contorns del model, encare que després continuin donant pinzelladas, sempre secundarias. Nonell se fixa sempre en lo principal, tenint present el consell del célebre Nelson: "als cascós, deixeu las arboladuras."

Nonell no es detallista, qualitat que tenen generalment els que careixen de facultats pera conreuar l' art, á fi de suplir ab la paciència lo que 'ls hi nega el geni. Altre cosa digna de tenirse en compte: nostre jove artista, posa casi sempre al model en actituds difícils com si 's gosés en vencer dificultats,

Els seus tipos favorits estan en el *hampa* social. pobres, gitanos, trinxeraires, perdularis, degenerats y cretints ¡que bé els sent y que bé 'ls trasllada al paper! Per aixó ens impresionan tant, per son excelent realisme. Si pogués reunir-se tota l' obra de Nonell; quins datos de mes importancia ens donaria pera l' estudi de l' actual societat!

A mes, Isidre Nonell te una qualitat que sobressurt: la de fer parlar als seus tipos. Las breus paraulas que posa al peu d' un dibuix demostren que 's un excelent psicolech, porque entra fins al més íntim del ser que retrata. Excéptich unas vegadas, humoriste altre, tendre y delicat, Nonell si escribís seria un escriptor realista ab tendencias á la sátira. Sas caricaturas, no prou conegudas encare, revelan sas inmillorables condicions de satírich. Per un dels seus dibuixos, donaria jo cuadros que costan mils pessetas.

Catalunya pot estar orgullosa de comptar entre 'ls seus artistes á un esperit tan escullit com el d' Isidre Nonell.

F. GIRALDOS

## Ressurrecció

Com el cadàvre que 's consum en l' ombra,  
el Poble 's consumia en l' impotencia  
d' una buydor de mort que l' engolia.

El jove ab veu solemne va exclamar:

— «Benvolgut Poble:

jo 't donaré 'l reals que necessitas  
per igualarte als Deus miraculosos!»—  
Y ab un pilot de fanch formá una Imatge.

Pero 'l vell Poble encar no despertava.  
Calia un home fort; un home geni  
que li obligués un nou camí de vida.  
Llavors desafiant la multitut,  
sortí un home de testa recremada,  
cridant ab convicció:

“Poble abatut: abrásat ab l' esforços!  
sacut la pols del sigles  
y avièm las galeras mar-endins,  
que veurás relluir la nova joya.

Y 'l Poble, assedegat de redempció,  
va entreveure un nou Mon sobre las ayguas.

\*  
\* \*

Germans: obrim la vía al pensament,  
cuan explendeixi en nostre front l' Idea;  
l' Idea es el secret de la rahó,  
la que 'ns ensenya á eternisar la Vida.

Hossana, al atrevit que pensa y obra!

PLÀCIT VIDAL ROSICH.



## Teatre Catalá

### I

#### EL PÚBLICH

Aixó de que el públich te mal gust y es rutinari y es indiferent, tot ho hem sentit á dir,—ó potser ho hem dit,—una pila de vegadas. Es una d' aquelles veritats que de tant repetidas arriuan á ser de mal gust y de mal efecte.

Pobre públich!.... Sort que deu tenir las espalllas de ferro, sino á horas d' ara ja l' hauriam enterrat á garrotadas. Sort que du alforjas inmensas, sino á horas d' ara ja no sabría ahont posarse els cárrechs que á cada moment y de tots indrets li plouhen!....

Ell, tant bon minyó, tans inofensiu que ni 's queixa ni torna las bofetadas, es el sach dels cops. A un geni desconegut li reventan una obra? El públich ignorant ne te la culpa. Algun ambiciós fa esforços de flaqueza que 's perden en la buydor? El públich rutinari en te la culpa.... Y aixís sempre: no 's parla d' art entre

sabis ó ignorants, sense que 'l públich pagui la festa.

Y el públich calla, perque es ell mateix el que s' insulta. Tothóm es públich per pecar; ningú vol serho per sufrir la penitencia. Al arriuar l' hora dels cárrechs, el públich desapareix y el més tonto es bó per bisbe.

Y ab tot es inegable que 'l públich existeix y te mal gust y es rutinari y es indiferent. Siga tant vulgar com se vulga aquesta afirmació, jo la repeteixo.

Concretemnos al teatre. Hi ha en el teatre personas inteligents, instruidas, que senten bé y pensen bé: no ho nego. Pero la inmensa majoria,—el públich de més bona fé: potser el que va al teatre més lliure de prejudicis,—es ben rutinari. Té tots els defectes que s' han senyalat al públich en general, ab la circumstancia de que allí, en el teatre, aquestos defectes sobresurten y influeixen més decisivament sobre la societat.

Consti que no parlo per fer bonich. No enrahono per encárrech, ni per omplir paper, ni per passar per sabis: ho dich y ho repeteixo ab sinceritat; creyentho y sentintho.

Quansevol día pot fer l' experiència el que 's vulga convencer d' aquesta veritat. Al teatre s' hi va per riurer de gust ó plorar de gust. Encara que las riallas s' arrenquin ab estenallas y las llágrimas ab pebre vermell, hi ha qui surt satisfet de l' espectacle si ha mullat un parell de mocadors ó s' ha mitj trencat de riurer. També 's vá al teatre per lluhir: d' aquestos no 'n parlo, perque no val la pena. Jo'm refereixo á las personas de bona fé, que encara abundan afortunadament en la nostra terra y que, ben encaminadas, podrian contribuir á fer del nostre poble un poble més veritablement artista.

En el teatre es riuen las pallassadas qu' es un fástich. Una cabriola ben feta ó un crit á temps salvan un' obra. Els efectismes més extravagants están á l' ordre del día.... Y aquestos vicis del públich tenen tanta influencia sobre tothóm que si sentiuen enrahonar als autors aixerits y que coneixin el negoci y las flaquezas humanas, veureu que de segons quinas obras ja diuen desseguida: — Si no es pel públich,—en el sentit de que es massa delicat, massa sincer ó poch efectista.... Y no's erran, ó s' erran pocas vegadas.

Crech, donchs, en la rutina del públich y

me'n planyo perquè es una de las causas que precipitan la decadencia del nostre teatre. Gracias á aquesta indiferencia, el veritable mérit s' ofega en la buydor y el temple de l' art,—usant de la frasse feta,—se veu invadit peis mercaders sense consciencia que converteixen el teatre en l' escola enervadora del mal gust.

El públich vol obras groixudas y actors braymes ó apallassats? Donchs donemlo per la banda. Aixís practican els que més se planyen. Moltes sátiras, moltes queixas y res més. Ningú s' atreveix á donar el primer pas en el camí de l' esmena que s' imposa. Molt soroll y pocas nous.

Sembla talment qu' estém tocats del fatalisme musulmá. Esperém que 'l remey ens vinga dels núvols sense posarhi cap petit esforç per la nostra part.

Y si els que poden fer alguna cosa per esmenar el mal gust del públich se creuen de brassos, será hora de dir en veu alta, que el rutinari y el indiferent, no es el públich, sinó aquestos eternals Geremias que's queixan ab las llágrimas als ulls y son inútils per tota obra profitosa.

Els autors, la empresa, els actors y els crítics: heus aquí els que tenen molta part de la culpa de que estém com estém en qüestions de bon gust. Ja sé que no pot senyalar-se un únic responsable. Tots y cada hù, potser inconscientment, han mantingut els vicis ó han fet ben poca cosa per desarrelarlos. Tots y cada hù, podrián fer molt en bé de l' art si de bona fè se ho proposessin. El remey deu venir d' ells: esperar que per si mateix el públich s'esmeni, es esperar l' imposible.

Els cambis en las gentadas, generalment han obehit á alguna cosa externa á las mateixes. El poble es terra feconda que només espera la llevor per donar fruyt.

Si egoistament guardém las llevors, se 'ns podrirán en las mans y arrelarán malas herbas en la terra. Després el treball será molt més cansat, si ja no es imposible...

Entre nosaltres no aléna el geni. Ab ell, no hauríam d' esforsarnos per ajuntar els nostres petits treballs, perquè ell faría, profitosament y será, todas las cosas. Entre nosaltres no aléna el Geni, pero tenim amor al art y consciencia del poble. Només ens falta voluntat. Ab fé y voluntat podém anar ben endavant.



*El pobre que ha vingut de mes lluny.*— I. NONELL

Els autors, la empresa, els actors y els crítics: heus aquí els que tenen molta part de culpa de que estém com estém en qüestions de bon gust. Ells, que fan servir al públich de tapadora per las sevas envejas y vanitats y que després el critican sense tó ni só, haurían de parlar menos y practicar més. Molts vicis del públich, els han engendrat eils mateixos ó per afalagarlo ó perquè 'ls afalaguessin. Ells, quan se queixen, haurían de ferho, no per omplir el buyt de una conversa, ó per donar per la banda ó per ferse els sabis, sino que haurían de queixarse ab sinceritat, ab sentiment. Y si tenen medis,—y cada hù á mida dels seus medis,—haurían de procurar corretjirlo aquest mal gust y aquesta rutina y aquesta indiferencia

del públich, que es una veritat dolorosa, encara que de tant repetida sense solta ni interès, arribi á ser una veritat de mal gust y de mal efecte.

Jo parlaré de tots ells. Ja se que la meua veu no será escoltada, perque fins els més grans esforços de las personas més autorizadas s' han perdut en la buydor. Pero, no hi fa rés. Ja tinch la ploma als dits y no m' aturo.

Comensarém pels autors.

P. CREHUET



## Introducció á las "Anacreónticas" (1)

Com un pobre aucellet  
que al veure 'l mon cobert per la neu blanca,  
cerca 'l caliu reposador del fret  
saltironant de l' una á l' altre branca.  
Ferit pel desengany corprenedó,  
al mirar trossejada m' alegría,  
cerco 'l foch benhaurat de l' illusió  
volant de l' una orgia á l' altre orgia.

JOAN OLIVA BRIDGMAN



## Una nit al cementiri

(Acabament)

Ullerosos, decaiguts, morts de fret, com se sol di, es trovaven á punta de dia.

Després de la pluja, la matinada esdevenia espléndida. Ni un esqueix de nuvol, ni un tel de boyra; llís, quiet, asserenat, ab una fresca!....

Els arbres aparexían rejuvenits, las pocas y cremadas fullas en aquella hora bellament axerida y matinal, tenian un vert tan intens y poch esperat, que semblava que reculés el temps y 's trobessim de nou en Primavera.

Mes, els tres amichs no se 'n donavan compte d' aquell hermós desvetllament. Encara vivían la tremenda tragedia de la nit passada. El descans no 'ls hi había clos els ulls, ni esborrat las pahorosas sensacions, ni abrigat amorosament com cada fosca: tremolavan tancats dintre 'ls abrích, ab las mans amagadas.

No sabia ningú d' ells com habían passat aquellas tres horas llargas...

Sense punt fíco, caminant perque sí, purament per distreures...

Un moment, un sol instant la ciutat aparegué profundament abismada en la quietut. Era 'l pas de l' últim qu' había perdut la nit al primé qu' aprofitava el dia.

L' escuma, la blanca bromera de las onadas, s' alsaba bullint y queya feta una pluja sobre las rocas, gayre be esquitxant els rahills de la vía que s' allargaban fins qui sap ahont. Queya y relliscaba per la molsa, s' escorria entre las escletjas de las rocas y tornava á sé mar, á sé onadas frísosas per sé de nou escuma y aixecarse per caure y aixís eternament.

Las ayguas en aquella hora no ben clara, eran d' un blau fort, fins á horitzó seré. Mes d' una estrella romancejava pàlidament tremolant.

En Rehull, ab pas 'insegú, nerviós tot ell, entre en Coll y Simón, caminava mirant á terra, abstret, pensatiu....

—Si que n' es de gros!.... Gayre be estrambórich!....—deya entre dents l' estudiant.—Are qu' estich més seré no ho entench pas, em sembla qu' hagi estat un insomni, com si no fos veritat...

En Coll, qu' era 'l més alegre, volgué probar si 's recordava de fer broma.

—¿Vols dí que no 'ns enredas?... ¡T' ho ha semblat!... Fuig d' aquí, home; ves si... Parla clá. ¿Entornemsen?

Y simulá una rialla.

—Lo qu' havém de fe es aná depressa. ¿Sentíu?... Temo que aquell guarda hagi cridat al metje ó be al capellá... ¡Em rebentaria!

—Es á dí qu' ella no vol qu' ho sáiga ningú?...

—Ningú.

—¿Et resulta estrany, oy?—feu en Simón.

—Fins á cert punt. Deu tení algun motiu molt gran. Crech que devía ser molt desgraciada... Ja us he dit qu' un cop em obert la caixa, embolicantla com em pogut l' hem duta á la caseta del guarda ¿oy? Donchs be, un cop retornada del gran espant....

—Com devía está!....

—Figureuvos!.... Desencaixada!.... quins ulls! els tinch aquí!.... dilatats.... L' índice de la mandreta trocejat per la desesperació terrible!.... S' ofegava. Un cop ha tornat en sí y s' ha fet carrech de tot, s' ha esverat tant, li ha sapigut tan greu ser viva, qu' en mitj de la forta febra, deya que 's volia mori, que la matessim!.... Després més sossegada, ha dit que no ho di-

(1) Série de 10, escrites pera formar part del llibre en preparació "Jovenesa".

guessim á ningú. Ha parlat de diners ai guarda y aquest ha obert els ulls....

En Rehull callá y 'l silenci 's feu entre 'ls tres qu' apretaren el pas, vía enllá. cap al cementiri.

La gran reixa, convingudament ajustada, s' obrí grinyolant, feixuga....

Penetraren, minvant la remor dels peus, possehits per una mena de temensa.

El guarda tenia ben closa la boca, pero estava intranquil, li podia sortir molt car. Dos companys seus feyan el desentés y no 's deixaven veure. Aquesta gent fa com els gossos, ho havian olorat y 'ls tres fa estaven entesos. Per tots n' hi hauria.

La malalta aixís que va veure á n'en Rehull somrigué d' una manera suau, hermosa, indefinible. No puch ficsá 'ls graus de reconeixement y estimació qu' expressava, únicament puch dir que en la mirada hi havia un sentiment gran.

—¿Cóm us trobeu senyora? Son els meus amichs, en Simón y en Coll. Els hi he dit perquè no hi ha secret entre nosaltres. S' interesan per vos.

Aquella dona, pàlida, débil, molt abrigada, acostada á un gran llum que l' il·luminava tota, no sé que tenia de gran y hermós.

Saludá ab el cap delicadament y els digué ab una veu cansada, prima, que 's trencava sovint:

—Oh, tenen un bon amich!.... Si no hagués sigut ell!.... Jo qu' he sofert tota la vida haver de morí rabiant, d' aquella manera!....

Aquí es torná blanca com si 'l foch s' apagés per complert.

Després, semiexaltada per la febra y la pó de torná á la vida, explicá lleugerament la seva historia.

Era ben trista. Un pare rich, poca solta, gastat, de molt mal geni. Ella de caracter refinat, bondadosa y artista d' ánima. Per tant, no cal dir que de soltera passá tot un calvari. Ell li tancá 'l piano, li destrossá 'ls llibres, li estripá las telas y li llençá 'ls colors. Més tart, una víctima, casada á la forsa; el marit era un bretol, un viciós que li pegava, que 's feya malbé tota la seva fortuna. Solsament se n' havia salvat una petita part. Ella, com á verdadera mestressa, secretament la tenia al Banch. Encara li guardavan.

Un cop revelá tot aixó, no pogué continuá.



*Si ara fos á fer....—I. NONELL*

El cap li hauria caygut enrera si en Rehull no li hagués aguantat pressentint el desmay que sigué petit.

—Oh, 'l cor!.... aquest cor!.... He sofert tant, tant!....

En sent aquí, en Cisco, el guarda, entra de nou, violent, nerviós....



*Ab cinch centims cada mes, fa de Providencia. —I. NONELL*

—Ja 's de día. Aviat sortirà 'l sol. Ens esposém....

La malalta, sens esma, perduda, sens sapigué que fè, confegí entre dents, apretantse 'l front:

—Perque no'm moria!... Ell, el meu home!.. oh, no, que no ho sápigal!... No 'l vull veure més!... ¿qué faig? ¿Ahont aniré?...

En Rehull l' alsá de la cadira y molt serenament va dirli:

—Senyora, ¿perqué desanimarvos aixís? ¿qué n' haveu de fè d' aquell home? La nit tétrica d' ahir vos ha dut la magnífica serenitat del día d' avuy qu' us torna á la vida. Renaixent, sou un'altra. Sou lliure. L' ahir es mort, sou

jove y teniu ánima, jo us dich qu' us renovaréu. Veniu á casa per de prompte; un quint pis. ab una sola cambra, pero us juro que la cortina que hi posarém será la paret més ferma y més inviolable.

Anemsen, sortím á fora, que 'ns toqui be 'l sol, ¡que 'n dona de forsa y d' alegria el sol!

Y se 'n anaren tots junts. Ellá, poch á poch, enfebrada, molt débil, apoyantse en el bras del poeta. Els altres dos al voltant, impresionats, rejoyenits per aquell devassall de poesia, pressentint tal vegada inconscienment la llunya, pero gran unió d'aquells dos esperits verges.

El primé dels cotxes que fan el servey del cementiri á la ciutat, els conduhí cap al taller.

Y més tart, els fossés agafaren un bayart y s'encongiren com si pesés molt y á dintre la negró d' un ninxo hi tiraren la caixa com si fossin las despallas d' un passat y las emparetaren xiulant com sempre la cansó més bestia de las zarzuelas més bestias que s' han fet.

RAFAEL NOGUERAS OLLER.



## Nostre segón petit Concours literari

**Tema I.—Tercer accéssit**

### Dos juraments

*Lema: Gent de montanya*

Després que á la sortida del ball els varen haver descompartit á l' Andreu y el Martinet, aquest va jurar ab veu ben alta y devant de tothom, que se 'n venjaría de l' Andreu. La jugada que li havia fet aquella tarde, no era

per perdonar. Y fot plegat, res.... cosas d' enamorats....

En Martinet era un xicot que íab tot y fer poch temps que estava per mosso, igual que l' Andreu, en el Mas Juliana, á una hora d' aquell poble, ja havia emparaulat á totas las noyas d' aquells encontorns. Y ab totas feya lo mateix, las engrescava, las hi deya que s' hi casaria, y al cap de poch días ja 'l tenian fent lo mateix ab un' altra. Aquesta era la seva dèria, y que no hi valian ni els consells de l' avi del Mas, que sempre li deya que 's decidís ab una y que no 's fes tan mal veure com feya.

La que allavors estava de moda, la que en aquell *entonces* li agradava, era la Mariona, la Pubilla del «Molí Xich», una xicota d' uns dinou anys, adornada además de la seva boniquesa, per uns bells sentiments que la diferenciavan totalment de las demés del poble. No era un cap vert com moltas d' aquelles á qui en Martinet havia festejat y que se 'l creyan de tot, á pesar de sapiguer el seu sistema. La Mariona era més quieta, era més sossegada; estimava molt als seus pares, y per res del món els hi hauria volgut donar un disgust. Ja 's compendrà ab aixó, qu' era indiferenta á lo poch que li havia parlat en Martinet. Perque, lo que ella deya: em sembla que no seria felís ab un home que hagués obrat d' aquest modo ab las altrás companyas del poble. De totas maneres, ella estava resignada á fer en aquest cas, lo que 'ls seus pares volguesin; tot avans de donarlos hi 'l més petit disgust. Pero no hi hauria necessitat d' arribar fins al sacrifici, perque 'ls seus pares que sabían perfectament la historia de 'n Martinet, no la deixarien casar, ni tan sols enrahonarhi gayre ab aquell que 's creya que totas eran igualas, y que totas caurían á las telas que ab tot el cinisme els hi preparava.

No, la Mariona no era d' aquelles que 's moren de ganas de casarse; y aixó ho deyan els



*Al llindar de la mort.* — I. NORELL

seus pares y ho repetían tots cofoys de tenir una filla en la que hi posavan totas las esperansas, perque era la única que Nostre Senyor els hi havia deixat viva, y perque si li trobaban un bon marit, podia proporcionarlos hi una felís vellesa. No es que fossin richs; no es que aspiressin á un millonari, pro més bona persona que 'n Martinet, sí que podían trobarla. ¡Vaya si la trobarían!

Aquell diumenge, com de costum, després d' haver dinat, els mossos del Mas Juliana, ó sigui en Martinet y l' Andreu, es vestían de festa per anar al ball que en aquell poble vehí s' hi celebrava cada diumenge. En Martinet va quedar-se al Mas, per passar comptes ab l' hereu, quedant ab l' Andreu que ja 's trobarían á la sala.

Y l' Andreu va empendrer camí del poble, tot pensatiu, tot capiccat, rumiant lo que havia de dir per emparaular á la Mariona; per dirli que si ella volia, aquell mateix vespre l' aniria á demanar als seus pares. Perque á l' Andreu qu' era un xicot tot cor, una bella persona, li sabia greu lo que feya en Martinet ab totas las

noyas, y lo que més sentia era que ab la Mariona passaria lo mateix; pro ell s' hi oposaria ab totas las sevas forsas á que la Mariona tart ó d' hora sofrís un desengany, perque vaja.... encara que fins aquell dia no s' hagués decidit á declararshi, feya ja molt temps que l' estimava á la Mariona, y tal vegada sense saberho ella, ni sospitarne res en Martinet.... Pro aquella tarde l' havia de donar el cop, fins lograria que la Mariona ballés ab ell, ab tot y no ser balladora; li faria veurer que l' Martinet si se l' escoltava, faria ab ella lo qu' havia fet ab totas cuantas n' havia emparaulat. Li explicaria qu' ell ja feya temps que l' estimava; que no gosava á dirli perque 's creya poch per lo molt que val ella, pro qu' ara no s' ha pogut contenir més, al veurer que l' Martinet li havia passat al devant; al pensar lo desgraciada que fóra, si s' arribava á casar ab aquell malas entranyas. Tot aixó li diria, tot li explicaria, si com ell pensava, tenia ocasió per poderli enraonar....

Y capficat ab aquest pensament va arribar al poble. Cuan'ell va entrar á la sala, no hi havia encara ningú més del poble, aixís es que va esperar-se sentat en un banch, á que arribés l' hora.

Poch á poch varen anar compareixent els mateixos de cada festa, formant un conjunt que donava una animació bastant regular á 'n aquell ball.

No tardá en compareixer la Mariona, acompanyada d' una amiga seva que vivia en un Mas no molt lluny del «Molí Xich» y que cada festa la passava á buscar y anavan juntas al ball. Aixís que l' Andreu las va veurer entrar, ja no va deixarlas dè vista. En aquest moment comensava 'l ball; l' amiga de la Mariona se 'n anava á ballar y la Mariona quedava sola en aquell banch. L' ocasió no podia ser més oportuna; l' Andreu sense vacilar va acostarshi, y després de saludarla va assentarse aprop seu.

—Escolta, Mariona,—va dirli ab una veu tremolosa y un xich apagada á causa de l' emoció que li causava el tenir de donar aquell pas —¿que ya no hus feu ab el Martinet?

—¿Perqué ho preguntas?—va respondre rapidament la Mariona.

—¡Oh! com que la gent ho diu que tu y ell....

—No me 'n parlis d' aquest mal home,—vá interrompre la Mariona.

—Sí qu' ho es, sí, un mal home—vá dir l' Andreu, com satisfet al veurer que la marxa que prenía aquella conversa, era la qu' ell volia. A 'n aquí vá anarse descantellant; las paraulas li sortían que ni escritas; parlava ab una tal passió, es mirava á la Mariona d' una manera, que cualsevol que 's ficsés ab ells, hauria dit que l' Andreu hi estava boig per la Mariona.—Escolta, aquest vespre volia venir á casa teva, pero antes volia preguntarte....

Y á 'n aquest moment varen entrar altrasy noyas, assentantse aprop de la Mariona. L' Andreu continuá, pero ab veu més baixa:

—Escolta, ¿qué 't faria res de ballar ab mi? perque ara aquestas ens destorban, y.... vaja, t' haig d' acabar de dir....

—Pero, si no 'n sé,—va respondre la Mariona, ensemps que li pujabá al rostre una rojor qu' encara la feya ser més hermosa als ulls de l' Andreu.—Y després qué diria la gent....

—Si no es més que per' aixó—va respondre l' Andreu,— si es perque no 'n sabs, no temís; ens passejarém per la sala; si es per lo que pot dir la gent, creume, vina, perque estich segur que un cop t' hagi dit lo que vull dirte, no te 'n penedirás, ni 't farà res el dir de la gent. Creume, Mariona, per caritat t' ho demano....

Després d' aquestas paraulas ditas per l' Andreu, marcadas prou sobradament perque no 'n pogués escapar cap á la Mariona, no hi ha dubte que aquesta s' havia de convencer de que aquell home l' estimava. Ademés, ella el tenia com tot el poble, per un bon xicot. Fins ab els seus pares alguna vegada n' havian parlat dels sentiments generosos que possehia, y de la noblesa del seu cor. Y ara que tenia aquesta ocasió ¿podia desperdiciarla? No; era precis resoldrer d' una vegada; y després, ¿potser fins els seus pares se 'n alegrarian! Vacilá un moment, y á una pregunta de l' Andreu que mirántsela tot encisat, va dirli: ¿qué fem, Mariona? Aquesta va aixecarse resolta. ¡Be prou qu' ho preveya lo que li diria l' Andreu! Si fos cosa de disgustar als pares, pensava ella, no ho faria; pero si estich segura de que han d' alegrarsen, ¿perqué no decidirme? Y se 'n hi va anar.

En aquest moment el Martinet entrava á la sala, y fou tant lo que va quedar sorprés al veure aquella parella, al veure que la Mariona ballava, cuan ab ell no hi havia volgut ballar may, que se 'n va entornar á fora, tot remu-

gant entre dents: me la pagarà, ¡mala reira! Aquell ximple la deu haver omplert de cap; qui sab lo que li deu haver dit de mí.... Y jo, que 'm quedi al Mas á passar comptes ab l' he-reu.... ¡Malehits comptes!...

Y va acabarse 'l ball. Y no cal dir que la Mariona va assentirhi ab que aquell mateix vespre anés l' Andreu á demanarla als seus pares, més que fins va fer jurarli á l' Andreu que compliria la seva paraula per esborrar el mal efecte que podia haver produhit l' haver-los vist á ballar aquella tarde, y l' Andreu, plé d'alegría, va jurarli per lo més sagrat, que aquell mateix vespre, després de sopar, aniria á casa seva.

A la sortida del ball, el Martinet, que boig de ràbia ja s' esperava á fora, al veure sortir l' Andreu aprop de la Mariona, va abrahonar-se sobre d' aquell, y veusaquí perque he dit, al comensar, que á la sortida del ball els varen haver de descompartir, y perque en Martinet va jurar ab veu ben alta y devant de tothom, que 's venjaría de l' Andreu....

\*  
\* \*

La gent que va cuydarse de descompartirlos feu marxar á l' Andreu, qui va encaminarse en direcció al Mas Juliana dont va arribar una estona després en Martinet. Varen sopar, y no cal dir que mentres durá aquest, la conversa no fou gens animada, fins al punt de que l' avi del Mas, com coneixent quelcóm en las caras d' abdós, va preguntarlosi si habían renyit. Aquests ho varen negar, pensant que si ho afirmaven, l' amo 'ls faria una *predica* llarga, ó tal vegada 's decidiria á despatxarlos á tots dos.

El sopar fou breu, y al acabar, després que 'ls dos mossos varen haver donat palla als mat-xos, l' Andreu va demanar al amo que 'l deixés sortir una estona.

—Haig d' anar, — va dirli — fins al «Molí Xich».

Aixó va sorprendre á l' avi del Mas, tant més, perque sabia que l' altre mosso, en Martinet, era qui deya que estava enamorat de la púbila d' aquell Molí. Allavors li va semblar á l' avi que ja esbrinava 'l perque 's feyan mala cara els dos mossos, pero no hi va donar importancia, y li va dir que mentres tornés aviat ja podia sortir.

Al cap de poca estona, feu lo mateix en Mar-



*Si ¡fos esguerrada!*—I. NONELL

tinet, dihent á l' amo que s' havia descuydat de comprar tabaco al poble y que si no anava á cercarne, l' endemá no podria fumar ni un cigarro.

—¿També tú?—va respondre l' avi, encara més sorprés.

—¿Que també hi es l' Andreu á comprar tabaco?—va dirli en Martinet.

Y l' avi, sense pensar que pogués fer cap mal, va contestarli que se 'n havia anat al «Molí Xich».

En Martinet va sentir que 'ls cabells se li aixecavan; una idea rápida va creuhar pe 'l seu cervell, y després de tornar á demanar permís á l' amo y de donarli aquest, ab la condició de que tornés prompte, va sortir precipitadament d' aquell Mas, encaminantse cap al «Molí Xich».

La nit era hermosíssima; era una nit de Primavera. L' ampla volta estava enjoyada per una infinitat d' estrelles, y la terra semblava ufanarse enorgullida al rebre els raigs plate-

jats de l' Astre poétich, mostrant arreu els camps y hortas, atapahit tot per una verdor immensa qu' enamorava.

Allá, al lluny, se sentia la cansó vibrant del rossinyol qu' anunciava l' arribada del bon temps, y tot respirava alegría...

Tot menos en Martinet, que capficat y fora de sí, feya via acostantse al «Molí Xich», y murmurant entre dents:—¡Mala reira! ¡he jurat que m' venjaría y no me 'n desdich. La jugada que m' ha fet, no es per perdonar. Lo que 'l feya rumiar més era 'l fet de que l' Andreu es presentés á n' aquella hora á casa de la Mariona. ¿Qué hi aniria á fer? pensava. Y de sopte va trobarse á las parets del «Molí Xich». ¿Qué faria? Podia entrar, y alli, devant de tothom arrebatat per la cara de l' Andreu lo primer que li vingués á má? Vacilá una estona y va ferni desistir el pensar que allá també 'ls descompartirían, y no podria tenir la venjansa qu' ell s' havia forjat en el seu cervell. Després, que anar é moure rahons á casa d' un altre... Y maquinalment va acudirli un' altra

idea. L' esperaria al barranch, allá li demanaria explicacions de tot lo qu' havia enraonat aquella tarde ab la Mariona y del perque havia anat aquell vespre á casa séva. Y á la primera que no m' agradi... Al pensar aixó li venia una idea que l' espahordia, pero ho havia jurat y pesés á qui pesés havia de cumplir aquell jurament.

Per allí hi havia de passar; era l' únich camí pera retornar al Mas. Y va assentarse arrant mateix d' un marge, al peu del barranch.

L' espectacle hermós d' aquella nit de lluna, no podia fruirlo en Martinet, perque devant de sos ulls hi tenia un vel que li feya veurer tot de molt distinta manera. La venjansa se li presentava devant seu, com aclaparantlo, mes á voltas la veyia com gegant que quedava inmóvil al cim d' aquelles montanyas per recordar á tothom la monstruositat d' aquell fet. No va tardar en sentirse un trepitg llunyá que va fer dirigir la mirada de 'n Martinet cap allá 'hont se sentian aquells passos. Era ell, l' Andreu, que venia del «Molí Xich» de cumplir el jurament qu' havia fet aquella tarde á la Mariona, y tornava satisfet, ja que 'ls pares d' aquesta havian consentit en que 's celebrés el casament, cuan els dos promesos volguessen.

Venia de cumplir un jurament, sense pensar que pe'l camí trobaria en Martinet que 's volia venjar d' ell per cumplir aixís mateix el jurament qu' havia fet devant de tothom, cuan els varen descompartir á la sortida del ball aquell cap-vespre...

Per fi, va arribar al punt mateix que 'n Martinet l' esperava. Aquest, aixís que 'l va tenir aprop seu, agafantli la solapa del gech, li va dir ab totas las sevas forsas: «ets un lladre». No 's varen dir res més; els dos s' agarbonaren tot seguit; aquells dos cossos rodolaren fins arribar al fons del barranch...

En aquella hora el rossinyol entonava uns cants plens de vida, y l' eco semblava repetir allá al lluny: «ets un.... lladre», «ets un lla.... dre....»

L' endenia á trench d' auba, els primers caminants que varen passar per allá, trobaren morts á poca distancia l' un del altre, als dos mossos del Mas Juliana.

FRANCESC COLOMER.

Sabadell.



*Cuant seré grant.*—I. NONELL

**Enamorament** <sup>(1)</sup>

ROMANÇA PERA TENOR

## I.

Tiretas d' or molt fines  
son tos cabells,  
y brilla en tas miradas  
la llum del cel.

Hermosa y casta,  
pera sér un arcangel  
ja res te manca.

Jo soch com la néu pura  
que'l vent escampa,  
qu' al foch sols de ta vista  
se fón sens' calma.

Tu també ets gel,  
y en va procura fondre't  
m'amor etern.

Es cert que 'l mal d' ausència  
dóna fêr tormênt;  
puig mal fa com l' ausència  
l' enamoramênt.

## II.

Los serafins y els àngels  
que guarda el cel,  
queixosos tots de gels  
de tu, se'ls veu.

Si ells se morissin,  
moririan d' enveja  
d' un sér riquissim.

Jo moriré de pena  
si amor no trovo  
á n' al cor d' una ingrata  
que sempre anyoro.

No més sufrir;  
no vulguis, no, matarme,  
que'm téns rendit.

Es cert que 'l mal d' ausència  
dóna fêr tormênt;  
puig mal fa com l' ausència  
l' enamoramênt.

ABELARDO COMA

(1) Lletra y música del mateix autor.

**Crónica Musical**

PALAU DE BELLAS ARTS.—25 OCTUBRE

CONCERT CASSADÓ

Hi prengué part en aquest concert "La Capella Catalana" que dirigeix el Mestre Cassadó y una nombrosa orquesta.

La "Capella Catalana" cantá ab justesa y afinació "L' Albat" de'n Borrás de Palau y un fragment del Oratori de Haydn "La Creació", y l' orquesta executá las oberturas de "Els Mestres Cantors" y "Tanhäuser",

el preludi de "Hänsel y Gretel", y la "Sinfonía Dramática" del Mtre. Cassadó. Tot l' interés del concert, estava concentrat en l' audició d'aquesta última obra, qu' omplía tota la segona part, y si be els programas anunciavan, "Concert per la Capella Catalana" aquesta hi prestá son concurs en una mínima part, y en nostre concepte, estava organísat pera dar á conèixer la dita "Sinfonía Dramática"; per lo tant, comprenent nosaltres aquest interés, dirigim la nostra resenya cap á analizar l' obra musical del mestre Cassadó.

Avans d' entrar en el fondo, havém de declarar que som enemichs de tota mena de simbolisme filosòfic-musical, puig sols serveix, tal com avuy dia s' entén y s' practica, ó de cadenas que lligan y subjectan la lliure inspiració del músich, ó bé d' escut qu' amaga la impotencia del autor pera 'l desenrotll de las ideas musicals. El simbolisme musical, si no pot anar acompanyat d' una acció dramática que 's desenrotlli paralela y simultaneament ab l' acció musical, es impossible que tinga consistencia y fonament lògich mentres no 's procuri fonamentarlo ab reglas fixas y concretes (cosa difícil pero no imposible). Desde las sinfonías de Beethoven en las que s' hi desenrotlla un simbolisme simple y natural, desprovist de tota mena de complicació dramática ó filosòfica, en las que sols s' hi descriuhen accions ja sapigudas y entesas instintiva-



Si fos mes vell.—I. NONELL

ment, fins als poemes de 'n R. Strauss, la música sinfónica vá sortint més y més dels seus límits y seguint per aquest camí acabarà per convertirse en un caos.

Cuan Beethoven, cap als últims del any 1808 donà á coneixer aquella maravella que s'anomena "La Pastoral", pera darne al públich una noticia anticipada, ab set ratllas ne tingué prou; Berlioz ab la seva "Fantástica", ja va haver de menester escriure un xich més; Straus, ab els seus poemes, ha anat seguint aqueixa marxa progresiva, y avuy día ens trobém, que cualsevol músich que li dongui pe'l cantó simbolista, haurá de recórrer dintre poch á escriure llibres sencers, tan es aixís, que 'l Mtre. Cassadó ha hagut de menester dotze páginas impresas ab temas musicals intercalats, ¡tant s'ha posat de moda el simbolisme musical, y tant ha progresat la música ab l'espay d'un segle!

Se 'ns dispensará aqueixa digresió qu'acabém de fer, puig no es altra cosa qu'un desahogo de nostra conciencia, y ja que 'ns hem dat compte de que 'ns havíam apartat del principal objecte de aquest article, es hora de parlar de la "Sinfonía dramática" del Mtre. Cassadó.

Per de prompte, ens trobém ab que el titol que porta no es el que ab veritable propietat li correspon, y deduhintlo de la acció que en ella's pretén descriure, havia de titularse "Sinfonía filosófica". Las tres parts ab que está dividida y que l'autor las titula respectivamen "Carnaval", "Cuaresma" y "Lluita y resurrecció", tampoch portan els noms més propis y que 's desprenen de las explicacions filosóficas que d'ells ens dona l'autor. Aquesta equivocació que ha suferit ab els títuls es la demostració mes patent del marcat desequilibri que s'observa entre una y altre part, tant ab lo referent á la concepció en general com ab els detalls; el Mtre. Cassadó, ab la preocupació de ferne simbolisme musical, no ha vist ben clara la acció que desenrotllava ó volia desenrotllar, y en comptes de descriure un Carnaval, una Cuaresma y una Resurrecció, ha descrit lo que li ha sortit dictat per sa imaginació y descuidantse per complert de la objectivitat que imprescindiblement han de revestir els títuls que 's posan á las composicions musicals.

Un altre de las provas que poden darse del desequilibri y inconexió regnants en las ideas musicals y en la concepció en conjunt, está precisament en la simbolisació per la que tant s'ha preocupat el Mtre. Cassadó. Si examiném els temas, trobarém, que pera simbolisar la idea del esperit del Bé n'ha hagut de menester sis, distints l'un del altre, y pera la idea del esperit del Mal, altres tants y algún més, tots ells distints musicalment examinats. Are bé, pera demostrar la equivocació del Mtre. Cassadó al aplicar aqueixa diversitat d'ideas musicals á dos percepcions psicologicas ben concretas y determinadas, com son el Bé y el Mal, sols havém de fer notar que si bé els actes ó accions per mitj de las quinas compreném y distingim instintivament las dugas ideas filosóficas fonamentals, el Bé y el Mal, poden revestirse y manifestarse al exterior baix diversos aspectes son fills de la idea primitiva considerada ab tota sa puresa, per lo tant al intentar fer simbolisme no s'han de perdrer de vista may las ideas fonamentals, y 'l Mtre. Cassadó havia

de tenir en compte que al volguer simbolisar, per exemple la idea del Mal, encara que la presentés baix sas múltiples manifestacions de ira, enveja, luxuria, venjansa, crueltat, obscenitat, etc., els temas simbols havían d'oferirne un cert parentesch sensible entre una y altre manifestació, fentlos derivar tots d'un sol origen, ó siga, en el cas present, del tema fonamental que s'hauria hagut de adoptar pera simbolisar la idea del Bé, ó la idea del Mal, puig la música te recursos sobrats pera lograrho, y fins sens haver de recórrer á las contraccions rítmicas ó armónicas dels temas, pot presentar á aquets, conservantlos sempre dintre de sa primitiva estructura, baix diversos y infinits aspectes, en modo major ó menor, en la regió aguda, en la mitja ó en la grave, melódica ó armonicamente, ab acorts consonants ó disonants, valguentse dels diferents timbres dels instruments de l'orquestra, etc., etc; tot resideix en el gust artístich, en la inspiració y en la percepció del músich simbolista que sápiга imprimir diversos aspectes ó apariencias á una idea musical sens desnaturalisarla ó negantla á cada moment com li ha succehit al Mtre. Cassadó.

Dins de la concepció general de la "Sinfonía dramática" s'hi nota molt bona voluntat pero ab aquesta no n'hi ha prou pera fer obras bonas; en molt bona hora que 'l Mtre. Cassadó hagués compost sols una sinfonia á secas, de ben segur que son treball, á pesar de la poca consistencia musical, y de las sevas inconexions de fondo y forma, lluhiría molt més, però s'ha preocupat en fernos simbolisme musical y nosaltres creyém ab lo que 'ns aconsella Balmes, "mas vale no filosofar que filosofar mal".

Ja hem dit al comensament que eram enemichs del simbolisme musical, pero, ha d'entendrerse bé, d'aquet simbolisme sens direcció fixa, sens determinació, del simbolisme que camina esmaperdut, sens objecte positiu y profitós pera l'Art, ans al contrari, que sols serveix pera apartarlo de son veritable camí y adelantantlo progresiu envers la perfecció de la espresió musical.



## Ars Chorum

El diumenge, 26 del mes passat, en el local del "Centre Artístich Musical" celebrá aquesta societat orfeónica una vetllada en obsequi á sos protectors, prenenthi part per primera vegada las tres seccions de que's compón (senyoretas, noys y homes), cantant á la segona part de la vetllada, *Himne á las Verges* (coral) y la cansó popular belga *La vaca perduda*, de Gevaert, per las tres seccions, una *Sequentia* de Gevaert per las seccions de senyoretas y noys, y *L'emigrant*, de 'n Vives, y *Marinesca*, de 'n Morera, pe'ls homes sols; foren molt aplaudidas las composicions pe'l públich que assistí á aquesta vetllada, que las feu repetir totas menys *L'emigrant* que fou molt mal cantat per causa de no haver sostingut la tonalitat els tenors, que á cada compás s'aclofaven més y més.

Las dugas parts restants de la vetllada, estaban confiadas als senyors March, Burgués, el Director del «Ars Chorum» senyor Marcet y 'l professor de solfeig

del mateix, senyor Vidal Nonell, que executaren varies composicions clàssicas.

La distingida arpista senyoreta Raquel Martí, proporcioná un rato agradós en extrém interpretant ab gran maestria la *Balada* y la *Patrulla* de Hasselmanns y *Otoño*, de 'n Thomas.

JOSEPH BARBERÀ



### Al Saló Parés

Carles Pellicer, ja conegut de nostres lectors per haver publicat la poch obras sevas, ha exposat dos cuadros de figura y un retrato. No hem d'enaltir dits treballs perque sa firma es la mellor recomenació que podríam fer. Correcte en el dibuix, com no 'ns tenen acostumats, salvo honrosas excepcions, els artistes moderns, delicat en la concepció, y excelent colorit. La carn y 'l ropatge que 'n Pellicer pinta, recorda els models clàssichs y 'ns dú á la memoria el talent y l'entussiasme del jove que coneix las dificultats de son art. Especialment la manera que Pellicer té de dibuixar revela molts anys de práctica y molt diner gastat en models.

Al mateix Saló té dos cuadros pintats al pastel, en Joseph Fernández Rodríguez. Representan escenas de carnaval quelcom amaneradas y d'escás merit.

\*\*\*

Al aparador del magatzém de papers pintats que 'l senyor Pailejá te establert al carrer dels Archs, ha exposat Atché, 'l genial escultor, diferents projectes de panteons.

Els inteligents y 'l públich en general han admirat dits projectes, recordant que 'n aquest género d'esculptura ha conseguit un lloch distingidíssim per lo grandió de la concepció, per la puresa de línias y per lo acabat de la factura.

F. G.



### Nostre folleti

Ab el present número repartim las cobertas de la preciosa y popular novela de costums del nostre temps

## LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

**Narcís Oller**

En el vinent, repartirem á nostres subscriptors d'un cop, encuadernat, el cuadro de costums de montanya, original de nostre benvolgut company, el llorejat escriptor *A. Bori y Fontestà*, LA GALLARDA DEL ROSER estrenat ab extraordinari éxit al Teatre Catalá (Romea) la nit del 20 de Septembre prop-passat.

Próximament, seguirá, el llibre del genial poeta

## Apeles Mestres

titulat

## CANSONS

Aquells de nostres subscriptors que tingan dret á adquirir las hermosas *tapas* pera l'encuadernació de "La Papallona" poden passar á nostre Administració á recullirlas.

Hem posat á la venda la nova edició de la novela de costums de nostre temps *La Papallona* esmeradament corretjida per son autor l'eximí novelista Narcís Oller y seguida d'un judici crítich de Mr. E. Zola.

Aquesta preciosa obra se vent á l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA, Passeig de Colón, número 6, pral.; en els kioscos El Sol, situats en las Ramblas d'Estudis y del Mitj y El Sigle del Passeig de Gracia, al preu de quatre pessetas l'exemplar.

Aquells de nostres subscriptors que desitjin tenir la novela que acabém de publicar encuadernada, podan lograrho enviant els folletins en bon estat y abonant la cantitat de xixanta cèntims.

Hem rebut un exemplar de la *Vida y proceso de Musolino*, que acaba de publicar la Casa Editorial Maucci de Barcelona; l'obra ha sigut cuidadosament traduhida y anotada pel conegut escriptor en Francisco J. Godó, y forma un gros volúm de 384 páginas, illustrat ab multitud de grabats y 'l retrato de Musolino. També nos ha remés la mateixa casa, la preciosa novela d'Enrich Conscience, *La tumba de Hierro*, y *Cuentos y Fábulas*, pel comte Lleó Tolstoy, illustrats ab 100 grabats.

El nostre amich y company I. L. Brichs Quintana publicará proximament una novela montayena, titulada "Ambent qu' es pert", obra premiada en lo darrer concurs de l'Associació Literaria de Girona ab lo premi del Exm. Sr. Marqués de Sta. Agna.

Hem rebut un exemplar de la carta pastoral que 'l senyor Bisbe de Perpignan Mr. Carselade, dirigeix al clero y fidels de la seva diócesis participantlos la compra de l'Iglesia Abacial de Sant Martí de Canigó y demanant caritats pera restaurarla.

També hem rebut un exemplar de *La nit dels Innocents ó los municipals burlats*, saynete en un acte y en prosa, original de 'n R. Ramón y Vidales, estrenat ab éxit en el Teatre Catalá (Romea) la nit del 28 de Desembre de 1901.

A l'amabilitat y delicadesa de l'important revista *Pel et Ploma*, debém els grabats de las obras de Nonell, que publicuém al present número.

JOCES FLORALS DE GRACIA  
ORGANISATS PEL CENTRE CATALANISTA GRACIENCH  
VEKEDICTE DEL JURAT

#### *Premis ordinariis*

Flor natural: núm. 118, Rebroll, L.: Amor.—Accésit I, núm. 73, Gelosía, L.: Croquis de Montanya.—Accésit II, núm. 124, Lo Pubill del firal, L.: Deu vos en quart.—Englantina d' argent: núm 47, Surge et ambula, L.: Patria.—Accésit I, núm. 10, Foch al bosch, L.: Purificació.—Accésit II, núm. 129, Elegiaca, L.: Dixerant: venite, etc.—Accésit III, núm. 122, Lo cant del catalá, L.: ¡Avant fills de Catalunya!—Viola d' argent: núm. 54, Arpegí, L.: Salmejant.—Accésit I, núm. 44, Credo, L.: Fides.—Accésit II, núm. 74, Bressant, L.: Somni.

#### *Premis extraordinaris*

Premi ofert per l' Unió Catalanista. Desert.—Premi ofert per lo Fayans Catalá, núm. 20, Endevinalla, L.: Tots los caps tenen cabells.—Accésit: núm. 115, Lo Badoret, L.: Gent de Mar.—Premi de l' Agrupació Catalanista de Sallent. No s' adjudica.—Premi del Comité Republicá Federalista. No s' adjudica.—Premi de D. Joan Baixas. No s' adjudica.—Premi de D. Gaudenci Malla, núm. 113, A la llengua Catalana L.: No 'n volém d' altre.—Accésit: núm. 119, A la llengua Catalana. L.: Parla de Reys, de Sants, etc.—Premi de D. Antoni Niubó. Desert.—Premi d' alguns socis del Centre, núm. 66, Millorament. L.: Justicia y Llibertat.—Premi de la casa Albertos Germans y C.<sup>a</sup>,

núm. 51, Cansó dels Joves. L.: Al treball.—Accésit: núm. 110, L' Aureola del treball.—Premi de D. Rafel Saladrigas. No s' adjudica.—Premi de la redacció de Joventut. Desert.—Premi del Director de L' Universitat Catalana, núm. 97, Influencia & L.: Tot es fill del medi.—Accésit: núm. 89, Influencia & L.: Tota civilització vé del estómac.—Premi de la comissió organitzadora de l' Associació Republicana Catalanista «Lliverat». No s' adjudica.—Premi del Centre. A la enteresa de Joan Fivaller. No s' adjudica.—Premi creat per lo Jurat Calificador, núm. 111, La fè barcelonina. L.: Deu y Patria.—Accésit: núm. 69, Lo Plor de la ginesta. L.: Recort del corpus.

Nota: Haventse rebut composicions obtan al tema contra las corridas de toros, que segons alguns periódichs havia concedit l' Exm. Ajuntament de Barcelona, y no tenint aquest Centre, comunicació oficial de dita ofrena, no s' adjudica.

Lo Jurat Calificador: F. Pujulá y Vallés, President; A. Bori y Fontestá, J. Pujol y Brull, Miquel Laporta, Joseph Folch y Torres, Secretari.

Gracia (Barcelona) 31 Octubre 1902.

Suscripció pública de caracter popular, pera honorar la memoria del gran poeta catalá, Mossén Jacinto Verdaguer, ab una corona conmemorativa, y quina cuota única es de 10 céntims.

Josepha de Batlle, Montserrat Martí, Lluisa Cortes, Concepció Cortes, Magdalena Pibernat, Benvingut Solé, Joseph Torras, Camilo de L. de Batlle, Juan de Batlle, Eduart de Batlle, Rafel Canosa, Joseph Molins, Miquel Parellada, Joseph Planas, Ramon Sans, Juan Sans, Joseph Roca, Jaume Cortes, Jaume Solé, Felix Pablo, Joan Brunet, Pere Pié, Joseph Saer, Esteve Bonadocha, Felip Daques, Joseph Oromí, Juli Moliné, Leopold Negre, F. Soldevila, Miquel Moliné, Dolors Mas, Teresa Ferrer, Enrich Perez, Manuel Esteve, Joseph Dalmau, Joseph Bordas, Joseph Santacruz, Marta Borrás y de Albaza, P. Llaberia, M. Codina, Pascual Mas, Antonia Mas, Anton Sensada, Joseph Fortier, Pere Serra, Lino Dortes, Manuel Sanges, Ramon Llaberia, Enriqueta Serra y S. Bordas.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

## CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Direcció, Redacció y Administració: — *Passeig de Colón n.º 6, principal*

DIRECTOR: **PRIU BADIA**.—ADMINISTRADOR: **BARTOMEU LLURÓ**

#### EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folletí literari.— Gravats y dibuixos de notables artistes.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANJER UN ANY 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 céntims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims